

Plan van aanpak **Betrokken stad** 2023-2026

Bron: David Rozing

Gemeente
Rotterdam

Bron: Arnoud Verhey

Bron: Erik Fecken

Voorwoord

Betrokken zijn. Deelnemen. Inspraak hebben. Dáár hebben we het over als het over participatie in Rotterdam gaat. Rotterdammers moeten kunnen meedenken en beslissen over wat er in hun stad, wijk en straat gebeurt. Want die Rotterdammers, dat zijn de ervaringsdeskundigen. Zij weten als geen ander hoe het in de wijk of buurt beter kan. Zij hebben de mooie plannen en goede ideeën. Hoe we als gemeente samen met Rotterdammers aan de slag gaan staat in het plan van aanpak dat nu voor u ligt: Betrokken stad 2023-2026.

In dit plan gaan we voor een betere uitvoering van bestaand beleid, niet voor het maken van nieuwe plannen. Want hoewel het altijd beter kan, heeft Rotterdam flinke stappen gezet als het om participatie gaat. Resultaten uit de Omnibussenquête 2022 laten zien dat steeds meer Rotterdammers tevreden zijn over de mogelijkheid om mee te denken. Dankzij initiatieven als Betrokken stad, Wijk aan Zet en het Initiatievenloket steeg de tevredenheid over participatie vorig jaar naar 34% ten opzichte van 27% in 2014. Daar kunnen we trots op zijn, maar we zijn er wat mij betreft nog lang niet.

We moeten als gemeente nog meer ons best doen om naar Rotterdammers te luisteren. Oprecht te luisteren, naar hun ideeën, plannen en zorgen. Dat betekent dat wij zelf als organisatie ook stappen moeten zetten. We investeren in medewerkers zodat ze goed kunnen samenwerken en de verbinding met Rotterdammers nog beter kunnen aangaan.

Betrokken stad 2023-2026 biedt een vat vol mogelijkheden. Bijvoorbeeld extra inzet op wederzijds vertrouwen door meer zichtbaar en aanwezig te zijn in de wijken waar het vertrouwen in de overheid laag is. Goede participatie is ook laagdrempelig en inclusief. Van ondernemers en jongeren tot kwetsbare groepen: we blijven werken aan mogelijkheden waardoor iedereen kan meedenken, meedoen en meebeslissen.

Ik heb er alle vertrouwen in dat dit ons gaat lukken. Samen maken we de stad, één stad, met plek voor iedereen.

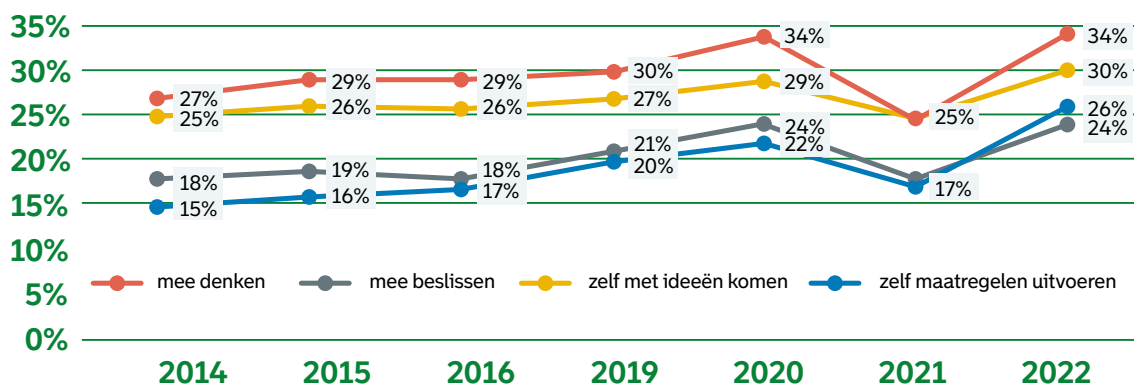
Robert Simons
wethouder Haven, Economie, Horeca en Bestuur (wijken en kleine kernen)

Inleiding

Het uitvoeringsprogramma Betrokken stad is in 2020 opgesteld in opdracht van het vorige college. De ambitie was om meer Rotterdammers te laten meedenken en meebeslissen over hun leefomgeving. Dat bleek een opgave van een lange adem die deel uitmaakt van een veel bredere maatschappelijke ontwikkeling. De resultaten van de Omnibusenquête 2022 laten zien dat we flinke stappen in de goede richting hebben gezet. Met Betrokken stad, Wijk aan Zet en het Initiatievenloket zijn we op de goede weg. We willen deze stijgende lijn ook de komende jaren doorzetten. 34% van de ondervraagde Rotterdammers geeft aan (ruim) tevreden te zijn over de mogelijkheid om mee te denken. Dat is een grote verbetering ten opzichte van 27% in 2014. Hoewel een stijging van 7% zeker iets is om trots op te zijn, vinden veel Rotterdammers dat er nog niet voldoende ruimte is om mee te denken en mee te beslissen over hun stad en wijk. Daarom gaan we de komende vier jaar verder met de opgave van de Betrokken stad.

Percentage Rotterdammers dat (zeer) tevreden is met de mogelijkheden om invloed te hebben op maatregelen in de leefomgeving.

Bron: Omnibus enquête 2022.

Betrokken stad, Eén stad en de Wijk aan Zet

De Betrokken stad gaat dus door. Niet meer als uitvoeringsprogramma voor een collegetarget, maar als motor binnen de opgave om te bouwen aan een stad waarin wijkraad, bewoners, ondernemers, organisaties én de gemeente samenwerken aan de ontwikkeling van hun stad en hun wijk.

De afgelopen jaren is de relatie tussen burgers en de (landelijke) overheid onderwerp van het maatschappelijke debat. De aanname is dat de afstand tussen burgers en de overheid toeneemt.

De lage opkomstcijfers bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 waren voor het ministerie van Binnenlandse Zaken aanleiding om onderzoek te laten doen naar de redenen voor de lage opkomst. Uit [dit onderzoek](#) blijkt dat er verschillende redenen zijn om niet te gaan stemmen voor de gemeenteraadsverkiezingen. Factoren die invloed hebben zijn: de mate van politieke interesse, kennis over de verkiezing, het belang dat kiezers hechten aan een verkiezing, vertrouwen in de politiek. En veel mensen vinden het moeilijk om een keuze te maken uit de partijen. De motieven van mensen zijn volgens de onderzoekers heel 'gelaagd' en gevarieerd. De onderzoekers adviseren dat het beter is om te streven naar een betere relatie tussen kiesgerechtigden en de politiek, dan te streven naar een hogere opkomst als doel op zich. Een van de vele inspanningen die we vanuit Betrokken stad in Rotterdam uitvoeren, is werken aan herstel van het vertrouwen. Binnen een context en dynamiek die zich vaak landelijk afspeelt.

(Burger-)participatie is de mogelijkheid waarin Rotterdammers kunnen meedenken, meedoen en meebeslissen over zaken die spelen in hun eigen wijk en stad. Dit kan in elke fase van het beleid: voorbereiding, totstandkoming, uitvoering en evaluatie. De participatie – en daarmee de ruimte die er is voor inspraak en zeggenschap – kan per fase verschillen. Dat geldt ook voor de deelname: de ene Rotterdammer spreekt het aan om mee te denken over het beleid terwijl de ander liever concreet meedoet tijdens de uitvoeringsfase. Rotterdam staat voor grote opgaven waarbij ook

veel gaat veranderen in de leefomgeving van Rotterdammers. Deze opgaven zoals de energietransitie, stedelijke transformatie, de klimaatopgave en de enorme vraag naar woningen moeten samen met de stad, met Rotterdammers, worden opgepakt. De gemeente Rotterdam wil dat Rotterdammers zich betrokken voelen en kunnen meedenken, meepraten en in sommige gevallen meebeslissen over hun leefomgeving. De Omgevingswet beoogt de realisatie van deze grote opgaven vanuit een integrale benadering en met nadruk op participatie.

Dat goede en lokale participatie belangrijk is voor vertrouwen, blijkt ook uit een onderzoek dat in de wijk Bloemhof is uitgevoerd in opdracht van de stadsmarinier. Uit dit onderzoek blijkt een duidelijk verband tussen de bereidheid van bewoners mee te doen aan participatieprocessen en hun vertrouwen in de gemeente en hun tevredenheid over de gemeentelijke dienstverlening. Mensen die geen goede ervaringen hebben bij hulpvragen over werk en zorg, geen duidelijke antwoorden krijgen op vragen, of brieven krijgen die ze niet snappen, zijn vaak niet bereid om mee te denken over de inrichting van hun wijk. Een belangrijk onderdeel van vertrouwen is namelijk het gevoel van wederkerigheid; van geven en nemen. Ook van invloed op vertrouwen in de gemeente zijn: erkenning, stabiliteit van de relatie, openheid en het gevoel dat de gemeente dezelfde prioriteiten ziet voor de wijk als de bewoners zelf.

Deze thema's komen ook duidelijk naar voren in het coalitieakkoord Eén stad. Vanuit Betrokken stad werken we samen met andere programma's, zoals Wijk aan Zet, de concernbrede opgave Dienstverlening, Rotterdam digitaal en de implementatie van de Omgevingswet. Daarbij herhalen we iedere keer de boodschap: door als gemeente uitnodigende, inclusieve en serieuze participatie te organiseren, kunnen we bijdragen aan het herstel van deze relatie. Maar alleen als de basis van onze gemeentelijke dienstverlening op orde is.

De kernwaarden en doelstellingen van de Betrokken stad sluiten perfect aan bij die van de collegeagenda 2022-2026, Aan het werk voor Eén Stad:

- Weten wat er speelt in de wijk om resultaten te boeken.
- Een organisatie die dicht bij de mensen staat.

Dat doen we onder andere door de wijkraden te helpen groeien in hun rol. Zo is de belangrijkste taak van de wijkraden om de participatie te verbeteren in de wijk. Via de wijkraad kunnen bewoners, organisaties en ondernemers bij de gemeente aandacht vragen voor dingen zij belangrijk vinden. Zoals meer groen, welzijn, bereikbaarheid van de wijk of veiligheid op straat.

Wij(k) aan zet

Bewoners vinden het belangrijk om over concrete zaken in de wijk mee te kunnen praten, bijvoorbeeld over parkeren rond het Plaswijckpark. Bewoners uit de wijk kunnen zelf niet parkeren door de grote aantallen bezoekers die met de auto komen. Om dit te verbeteren moeten er extra parkeerplaatsen komen. De gemeente heeft hiervoor twee verschillende plekken bedacht. Bewoners hebben de afgelopen maanden kunnen aangeven welke locatie

volgens hen het meest geschikt is voor deze extra parkeerplaatsen. De gemeente heeft op basis van de reacties een plan uitgewerkt voor het vervolg op deze uitvraag. Op mijn.rotterdam.nl kunnen bewoners meer lezen over het plan voor het toevoegen van 34 parkeerplaatsen aan de Jasonweg en de ontwikkelingen volgen. Naar verwachting starten werkzaamheden in het eerste kwartaal van 2023.

Doelen van de Betrokken stad

We gaan met de Betrokken stad 2023-2026 niet zomaar door op de ingeslagen weg, maar we beginnen ook niet helemaal opnieuw. Wat hebben we geleerd van experimenten? Wat was het effect van onze projecten en uitgebrachte adviezen? Terugkijkend ontdekken we een paar terugkerende thema's, die onze doelen vormen voor de volgende fase. De doelen zijn aangepast vanwege voortschrijdend inzicht en omdat we vier jaar verder zijn en de stad net iets anders vraagt. Als gemeente moeten we daarin meegroeien.

Kortom: Wat is nodig voor betere en bredere participatie? Om dat te bereiken stellen we vier doelen:

1. Duurzamere relaties en betere zichtbaarheid voor wederzijds vertrouwen tussen gemeente en Rotterdammers.
2. Een breder bereik om recht te doen aan de diversiteit van onze stad.
3. Een gemeentelijke organisatie die beter toegerust is om samen te werken met de stad.
4. Betere dienstverlening aan en ondersteuning van initiatiefrijke Rotterdammers.

We bouwen voort op het beleidskader van de Betrokken stad bestaande uit de zes principes van goede participatie en het gebruik van de Rotterdamse participatie cirkel. En natuurlijk staan we open voor ideeën en initiatieven van Rotterdammers uit de wijken. Van leden van de wijkraden, actieve bewoners, jongeren tot sociaal ondernemers: samen vormen we een Betrokken stad.

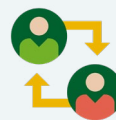
De stad staat nooit stil. Dat is ons de laatste jaren wel duidelijk geworden. We maken een plan voor de komende vier jaar, en we bekijken steeds hoe effectief het is, durven ergens mee te stoppen als het niet werkt en spelen in op wat de stad van ons vraagt. Ook verwachten we dat er uit de 39 wijkakkoorden die de gemeenteraad in 2023 vaststelt, acties komen voor de Betrokken stad. Bijvoorbeeld welke stedelijke- en wijkopgaven extra participatieondersteuning vragen. Er is ruimte en richting gegeven aan de wijkraden om ook bij stedelijke opgaven afspraken te maken over participatie in hun wijk. Deze afspraken zijn onderdeel van het wijkakkoord. De gemeente heeft budget vrijgemaakt om acties die daar uit volgen mede te betalen. Dit noemen we Participatieve middelen.

1. Participatie is maatwerk

2. Betrokken bij de eigen leefomgeving

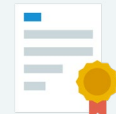
3. Heldere verwachtingen en goede terugkoppeling

4. Uitgaan van het initiatief

5. Beter en inclusiever

6. Participatie is een vak

Wij(k) aan zet

Tijdens het proces van de wijkakkoorden is speciale aandacht voor de ideeën van jongeren. Bijvoorbeeld in Rozenburg waar Young010 in gesprek is gegaan met ruim 40 jongeren in het Huis van de Wijk. De jongeren is gevraagd wat ze belangrijk vinden aan hun wijk, wat er ontbreekt in hun wijk en hoe dat opgelost kan worden. Young010 heeft daarbij concrete adviezen meegegeven over plekken om elkaar te ontmoeten en te sporten, talentontwikkeling, veiligheid en mobiliteit. Zo gaven jongeren o.a. aan dat ze behoefte hebben aan meer groen en verlichting in Rozenburg, een betere verbinding met Rotterdam en andere steden willen en dat het Huis van de Wijk niet vaak genoeg geopend is. Wethouder Simons heeft hierna met het gehele college stilgestaan bij de adviezen die de jongeren hebben meegegeven.

Een ander mooi voorbeeld van laagdrempelige participatie rond de wijkakkoorden komt uit Hoogvliet. Daar heeft de wijkraad een verplaatsbare muur ontwikkeld om met bewoners het gesprek aan te gaan over wat zij belangrijk vinden voor hun wijk. Verschillende andere wijken hebben hier ook gebruik gemaakt, zoals in Pendrecht-Zuidwijk. Op de speciaal ontworpen Participatiemuur kon men aangeven welke onderwerpen belangrijk waren voor de wijk en vervolgens kon men de onderwerpen 'ranken' door er duimpjes en sterren op te plakken. Gedurende een aantal weken werd de Participatiemuur op verschillende dagen en op verschillende plekken in de wijk gezet. Ongeveer 400 mensen hebben hieraan meegedaan en zijn er ongeveer 1500 reacties en wensen opgehaald.

Projecten, advies en aanjager

De komende vier jaar zet Betrokken stad in op de vier doelen met een overzichtelijk aantal projecten. Naast het (door)ontwikkelen van instrumenten, processen en trainingen, heeft de Betrokken stad een organisatiebrede rol:

- Adviseren van clusters bij het vormgeven van hoogwaardige participatie op hun (stedelijke) opgaven.
- Stimuleren (inspireren), aanjagen en agenderen van meer participatief werken in de hele organisatie.
- Kennis ontwikkelen en delen, ook met andere steden en ketenpartners.
- Het in kaart brengen, versterken en verbinden van het interne en externe netwerk.

Betrokken stad ontwikkelt zich zo van een uitvoeringsprogramma naar lijnorganisatie en heeft een regie- en adviesrol voor de hele organisatie. Daarnaast ontwikkelt Betrokken stad producten en voert projecten uit. Prioriteiten over de inzet van adviescapaciteit stellen we aan de hand van de collegeagenda 2022-2026.

Bijvoorbeeld door:

- Mee te werken aan de organisatie van het gelote Burgerberaad op het thema klimaat;
- Mee te werken aan participatie om het meerjaren-samenlevingsbeleid samen met Rotterdammers vorm te geven;
- Extra ondersteuning te geven aan collega's die met bewoners samenwerken aan gebiedsontwikkeling.

Duurzame relaties en zichtbaarheid voor wederzijds vertrouwen tussen gemeente en burger

Een Betrokken stad maken we samen: gemeente, bestuur, bewoners en ondernemers. Daar is een duurzame relatie voor nodig waarbij we begrip en waardering hebben voor elkaars belangen, rol en talenten. Het is ook van belang dat iedereen weet wat ze van elkaar kunnen verwachten. Hoe kunnen Rotterdammers meedoen en met welk doel? Op welke manier kunnen zij bijdragen aan de besluitvorming? Daar zijn we duidelijk en transparant over. Zo wordt helder hoe we in Rotterdam tot keuzes komen. Rotterdammers kunnen zien wat er met hun inbreng gebeurt, dankzij het managen van verwachtingen en consequente terugkoppeling. Is er weinig tot geen ruimte voor participatie? Dan zijn we daar eerlijk over.

In de ene wijk gaat dit al beter dan in de andere wijk. De komende jaren zetten we extra in op wederzijds vertrouwen door meer zichtbaar en aanwezig te zijn in de wijken waar het vertrouwen in de overheid laag is. Dit zijn bijvoorbeeld de wijken met de laagste opkomstcijfers bij verkiezingen.

Dat is een opgave voor het hele college en de gemeentelijke organisatie, want de volle breedte van onze gemeentelijke dienstverlening heeft invloed op hoe betrokken Rotterdammers zijn. Want als zij geen reactie krijgen op een aanvraag, waarom zouden ze dan naar een meedenk-avond gaan of zelfs gaan stemmen? Buiten Betrokken stad werken diverse programma's hier hard aan, bijvoorbeeld: de concernbrede opgave Dienstverlening, Wijk aan Zet en Maatschappelijke onrust. Betrokken stad werkt samen met deze programma's. Want we vormen allen een stukje van dezelfde puzzel: het bouwen aan wederzijds vertrouwen tussen burger en overheid.

Een nieuwe en belangrijke rol in dit systeem is weggelegd voor de wijkraden. Sinds maart 2022 zijn er in Rotterdam 39. Een wijkraad bestaat uit 7 tot 11 gekozen wijkbewoners. Hun belangrijkste taken zijn:

- Wijknetwerk verbinden.
- Participatie bevorderen, zodat zo veel mogelijk wijkbewoners gehoord worden.
- Belangen van de wijk vertegenwoordigen.
- Het wijkakkoord vormgeven en monitoren.
- Het gemeentebestuur adviseren.

Een wijkraadcoördinator ondersteunt de wijkraadsleden bij hun taken. Beide rollen, hun taken en de structuur waarin zij samenwerken met de gemeentelijke organisatie zijn nieuw. Soms blijkt iets in de praktijk niet het gewenste effect te hebben, soms kost het tijd om een nieuw proces te laten werken. In 2023 wordt Wijk aan Zet als programma afgerond en wordt een deel van de taken belegd in het team van Betrokken stad. Betrokken stad ontwikkelt participatie-instrumenten en -processen ter ondersteuning van de implementatie van Wijk aan Zet. De clusters zijn verantwoordelijk voor het collegedoeel: 75% van de afspraken in de wijkakkoorden worden ambtelijk en bestuurlijk nagekomen. Betrokken stad draagt hieraan bij door de volgende activiteiten:

Acties

1. **Wijkraden en gebiedsorganisatie begeleiden** in de participatie rond de wijkakkoorden.
2. Een **stappenplan maken** voor de gemeentelijke organisatie om afspraken te maken over participatie bij stedelijke opgaven. Deze afspraken zijn een onderdeel van de wijkakkoorden. Het stappenplan heeft daarnaast als doel om alle betrokkenen aan te sporen om er geen eenmalige actie van te maken, maar een dynamisch proces. Stedelijke opgaven ontstaan het hele jaar door en (vroegtijdige) participatie(-afspraken) er op moet vanzelfsprekend worden.
3. Het **opzetten van het leernetwerk Wijk aan Zet**. Dit netwerk is voor wijkraden, wijkraadcoördinatoren en wijkmanagers. In 2022, 2023 en 2024 organiseren we met Stichting Lokaal bijeenkomsten waarin we analyses en kennis delen en elkaar informeren en adviseren. Dit is een onderdeel van het inwerken opleidingsprogramma van de wijkraden (zie beschrijving bij doel 3).
4. Op basis van drie aan elkaar verbonden onderzoeken van de Erasmus Universiteit, **trekken we lessen uit de verschillende wijkgerichte programma's**. En we vertalen deze lessen naar het proces om te komen tot wijkakkoorden en hun uitvoering.

In twee programma's zetten we extra verdieping in: de evaluatie van wijkprogramma Mooi Mooier Middelland en experimenten met participatief begroten in Bospolder-Tussendijken (gevolgd als onderdeel van Europees onderzoeksprogramma Demotec).

De kernvraag van Mooi Mooier Middelland is: **Hoe is de samenwerking verlopen tussen gemeente en inwoners, draagt deze vorm van samenwerking bij aan de wijkdemocratie en wat heeft het opgeleverd? En wat leren we hiervan voor wijkaanpakken die gemeente en bewoners samen maken?**

Het DEMOTEC-onderzoek richt zich op participatief begroten, een democratische innovatie waarbij bewoners mogen meebeslissen over het gemeentelijk budget. Het onderzoek duurt vier jaar en richt zich op verschillende onderzoeksvragen. Het doel van het onderzoek is te achterhalen hoe participatief begroten

succesvol is te organiseren, en hoe betrokkenheid van burgers en beleidsmakers is te vergroten. Hierbij richt de Erasmus Universiteit zich vooral op Bospolder-Tussendijken, een wijk waar in 2022 bewoners directe zeggenschap kregen over programmabudget van in totaal €300.000.

Resultaat: De factoren die maken dat een wijkprogramma succesvol is (of juist niet) benutten bij het opstellen, uitvoeren en monitoren van de wijkakkoorden, want dit zijn ook een soort wijkprogramma's.

Bron: Jan de Groen

Een breder bereik om recht te doen aan de diversiteit van onze stad

We zien dat sommige groepen Rotterdammers te weinig zijn vertegenwoordigd bij participatietrajecten. Als we uitnodigend willen zijn voor alle Rotterdammers, zullen we een mix van instrumenten moeten aanbieden; van folder tot (online) bijeenkomst en een digitaal platform. De ambitie van de Betrokken stad is dat alle Rotterdammers die dat willen, betrokken worden, betrokken zijn en zich betrokken voelen. Goede participatie is laagdrempelig en inclusief. We blijven schaven aan bestaande instrumenten en experimenteren met nieuwe manieren van meedenken, meedoen en meebeslissen. Hierbij zien we niet alleen de kansen van innovatie, maar ook de risico's. Betrokken stad is aangesloten op programma Digitale Inclusie. Bij het inzetten van de diverse participatie-instrumenten zijn we er extra alert op dat we de juiste groepen bereiken. Zeker wanneer het gaat om kwetsbare groepen, verplichten we onszelf om extra inspanning te leveren om deze groepen op een passende wijze te benaderen. Bijvoorbeeld door sleutelfiguren in te zetten. Stapje harder, extra inspanning, extra inzet en netwerken. Tegelijkertijd zijn we ons ervan bewust dat veel Rotterdammers iets anders aan hun hoofd hebben dan de gemeente helpen met beleidsontwikkeling en de uitvoering of evaluatie daar van.

Acties

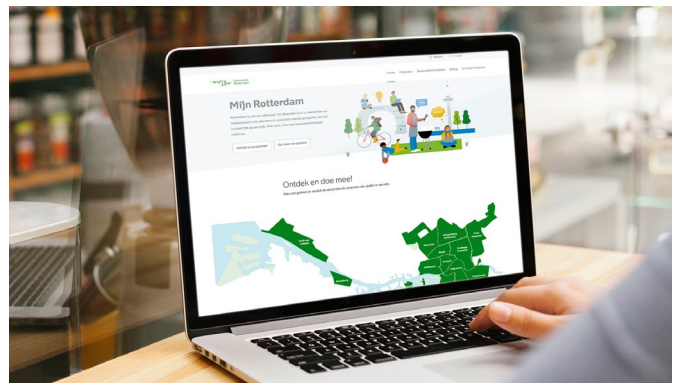
1. De wethouders in de wijk

Wethouder Simons gaat deze collegeperiode regelmatig de wijk in om in gesprek te gaan met bewoners en ondernemers over wat zij belangrijk vinden voor hun wijk. Dit helpt om de behoeften van de wijk breder op de agenda van het college te zetten. Wethouder Simons doet dit niet alleen, maar samen met zijn collega-wethouders. Deze avonden zijn aanvullend op de reguliere werkbezoeken van collegeleden en worden in overleg met de wijkraden georganiseerd.

Resultaat: Rotterdammers kunnen op een laagdrempelige manier in contact komen met wethouders en in hun eigen woorden aandacht vragen voor wat er speelt in hun wijk.

2. Doorontwikkeling, implementatie en borging Mijn Rotterdam

Uit de Omnibusenquête van 2022 blijkt dat bijna de helft van de ondervraagde Rotterdammers de voorkeur geeft aan digitaal contact als zij invloed willen uitoefenen in de eigen woonomgeving of in het algemeen. Voor deze Rotterdammers zetten we de komende jaren in op de doorontwikkeling van digitale participatie. De investering in online-instrumenten is niet ter vervanging van traditionele vormen van participatie (zoals folders, formulieren en bijeenkomsten), maar aanvullend. Het digitaal participatieplatform Mijn Rotterdam is hét platform waarop Rotterdammers kunnen meedenken, meepraten, meedoen en meebeslissen. Het is niet weer een nieuw platform, maar juist de plek waar digitale participatie samenkomt. Dé plek waarop de digitale participatie wordt ingericht en vanuit één plek de interactie met bewoners wordt georganiseerd. Mijn Rotterdam is in het voorjaar van 2022 live gegaan en telde in november 140 actieve projecten, 6.100 bewoners met een account en 244 ambtenaren met een account. Daarnaast bezochten ruim 50.000 Rotterdammers zonder account in het eerste half jaar van 2022 het platform. Uit bezoekersanalyse blijkt dat Mijn Rotterdam zorgt voor een breder bereik dan klassieke participatie-instrumenten, zoals bewonersavonden. De gebruikers zijn vaker praktisch opgeleid, zijn jonger en er is een betere verdeling tussen mannen en vrouwen. Het platform is dus een aanvulling op het bestaande instrumentarium.

In de komende vier jaar wordt Mijn Rotterdam verder ontwikkeld door het toevoegen van nieuwe modules (Wijkakkoorden-module, Initiatievenloket, kleine Bewonersinitiatieven). Ook komt er een samenvoeging of koppeling met bestaande applicaties (zoals Rotterdam aan de Slag). En Mijn Rotterdam wordt gebruiksvriendelijker. Bijvoorbeeld door het platform beter geschikt te maken voor smartphones, het aantal clicks te verminderen om bij het doel te komen, en andere aanpassingen op basis van ervaringen en reacties van gebruikers. Daarnaast wordt onderzocht of het mogelijk en wenselijk is voor gemeentelijke partners om hun participatie via Mijn Rotterdam te laten lopen.

Resultaat: Doorlopend de wensen van de Rotterdammers en de Rotterdamse ambtenaar ophalen en samenbrengen voor een completer, gebruikersvriendelijker participatieplatform voor de Rotterdammers. Daarnaast wordt het een plek waar Rotterdammers makkelijk informatie over wat er speelt in hun wijk kunnen vinden.

3. Participatie vanuit Omgevingswet

In juli 2023 gaat de Omgevingswet (waarschijnlijk) in. Vanuit Betrokken stad werken we samen aan processen en communicatiemiddelen voor bewoners, ondernemers en ambtenaren. Daarvoor ontwikkelen we een handleiding en vertalen die naar instrumenten. Daarnaast wordt Mijn Rotterdam ingericht als ingang voor het basisproces Intake initiatieven. Dit is onderdeel van Rotterdam Regelt (zie doel 4).

Resultaat: Rotterdammers die iets willen in de fysieke omgeving weten waar ze moeten zijn, wat de regels zijn en wat ze van de gemeente mogen verwachten bij het ingaan van de Omgevingswet.

4. Instrumentarium ontwikkelen

Voor het beter bereiken van kwetsbare doelgroepen bij participatietrajecten. Sommige groepen Rotterdammers zijn niet of nauwelijks vertegenwoordigd bij participatietrajecten. De komende jaren wordt een promotieonderzoek uitgevoerd naar de achterliggende redenen daarvoor en wat we als gemeente zouden kunnen doen. De bevindingen gaan we vertalen naar een aanpak en instrumenten om Rotterdammers meer te kunnen betrekken bij ontwikkelingen die hen aangaan. De focus in het onderzoek ligt bij het betrekken van zowel kwetsbare Rotterdammers als van Rotterdammers met een gebrek aan vertrouwen in de overheid. Het doel is om richtlijnen

te ontwikkelen hoe participatieprojecten kunnen worden vormgegeven op een manier die meer aansluit bij de behoeften en leefwereld van een diverse groep burgers. Bij het ontwikkelen van de instrumenten nemen we bevindingen uit het eerdergenoemde onderzoek in de wijk Bloemhof mee. Uit dat onderzoek blijkt dat vertrouwen en wederkerigheid een positieve invloed hebben op participatie. In kwetsbare wijken ontbreekt het bijvoorbeeld vaak aan kennis over de verschillende instanties die actief zijn in de wijk en de rolverdeling van deze instanties. Er ligt hier een kans om aan vertrouwen te winnen door duidelijker te zijn naar bewoners, zodat zij sneller bij de juiste ondersteuning terecht kunnen. Ook blijkt dat bewoners ervaren dat de gemeente vooral met hen in gesprek gaat als de gemeente zelf informatie nodig heeft. Juist het gesprek aangaan zonder directe aanleiding ervaren bewoners als oprechte interesse van de gemeente en is er sprake van wederkerigheid. Daarnaast gaan we experimenteren met laagdrempelige instrumenten om toch ook de mening van deze groepen boven water te krijgen.

5. Pilot Kinderburgemeester Rotterdam

Op 7 november 2019 is de motie 'Kinderburgemeester Rotterdam' (19BB23214) van raadslid Yigit (DENK) aangenomen. Deze motie draagt het college op om toe te werken aan het omarmen van het initiatief van de kinderburgemeester en hierover te rapporteren aan de raad. De motie past binnen het thema jongerenparticipatie van het uitvoeringsprogramma Betrokken stad en heeft een relatie met de eerder uitgevoerde motie Kinderwijkraad (18BB9364).

Sinds maart 2022 heeft Rotterdam een eigen kinderburgemeester: Louey Zerourou. Het schooljaar 2022-2023 vertegenwoordigt de 11-jarige alle kinderen in de gemeente Rotterdam. Kinderen uit Rotterdam kunnen bij de kinderburgemeester terecht als zij ideeën hebben voor de gemeente. Hij praat met beleidsmakers en vraagt samen met de kinderraad aandacht voor onderwerpen. Hij bezoekt bijeenkomsten, geeft een toespraak en knipt uiteraard zo nu en dan een lintje door. Dit alles doet hij samen met de uit eigen initiatief opgezette kinderraad. De kinderraad adviseert op vraagstukken waar alle Rotterdammers, groot en klein, mee te maken hebben. Kinderen kijken met een unieke en frisse blik naar kansen in onze stad. Daar kunnen we als volwassenen veel van leren. Ze bekijken dingen – letterlijk én figuurlijk – vanuit een ander perspectief.

Resultaat: ervaringen met deze vorm van kinderp participatie en adviezen van kinderen op de vijf thema's van de Kinderagenda 2022-2023. Na de evaluatie komt een advies vanuit de werkgroep aan de raad of, en zo ja in welke vorm kinderp participatie structureel in de organisatie op te nemen middels een kinderburgemeester/(wijk)raad of college.

6. Er komt een gemeentebrede leidraad voor Jongerenparticipatie

In de uitwerking van motie 22BB4929 (De jeugdige participant) wordt het volgende verzocht aan het college om; Te komen met kaders voor jeugdparticipatie, samengesteld in samenwerking met de Kinderombudsman en kinderen/jongeren, daarin meegenomen ook kinderen onder de twaalf jaar oud en hierover regelmatig te rapporteren aan de Raad; Te onderzoeken wat de financiële gevolgen zijn van het centraal beleggen van deze kaders in de gemeentelijke organisatie en daarin het beleid, inzet van instrumenten, beheer van budget en rapportage over jeugd- en jongerenparticipatie te regelen en terug te koppelen naar de Raad.

De uitvoering van deze motie ligt bij cluster Maatschappelijke Ontwikkeling, maar vanuit Betrokken stad wordt meegeschreven aan het beleid, zodat het in lijn is met het gemeentelijke beleidskader voor participatie en kan worden opgenomen in trainingsmiddelen.

7. Doorontwikkeling van de MKB-toets

Goede participatie is niet alleen gericht op bewoners. De ondernemers van Rotterdam zijn de motor van onze economie dus het is van groot belang dat er niet alleen goed beleid voor hen wordt gemaakt, maar ook met hen. De gemeente betreft ondernemers bij het maken van beleid en regelgeving. Het doel is dat het beleid en de regels werkbaar en eenvoudig zijn, en dat ze zo goed mogelijk bij de wensen van ondernemers aansluiten. Het participatie-instrument kent verschillende vormen afhankelijk van de impact op ondernemers en van de omvang van het onderwerp.

Resultaat: verminderen van regeldruk op ondernemers doordat regels en beleid voor hen meer werkbaar en uitvoerbaar worden. Ook draagt het betrekken van ondernemers bij aan het draagvlak voor beleid of regelgeving.

Bron: Roel Dijkstra

Een gemeentelijke organisatie die beter toegerust is om samen te werken met de stad

Samen bouwen aan de stad, dat is wat Rotterdammers doen. Hier past participatie bij die verder gaat dan alleen bewoners betrekken: het gaat over het samenwerken aan een sterke stad en het creëren van wijken die een fijne leefomgeving vormen voor iedereen. Om de participatie in Rotterdam nog beter te organiseren, gaan we voor vakmanschap. We investeren in werknemers van de gemeente, zodat zij zijn toegerust om een goede samenwerking aan te gaan. Zij gaan de straat op om de verbinding te leggen met Rotterdammers, ze bevorderen participatie en ze begeleiden initiatieven.

In ieder onderdeel van de gemeentelijke organisatie werken ambtenaren die het participatievak verstaan, dat is onze ambitie. Zij weten hoe een participatietraject aan te pakken en ze beschikken over kennis en kunde om het meedenken meedoen van Rotterdammers te laten slagen. Hierbij staan competenties als dienstbaarheid, betrouwbaarheid, verantwoordelijkheid en flexibiliteit centraal. Naast trainen, komen deze competenties ook terug bij het HR-beleid en de ontwikkeling van leiderschap. Vanuit Betrokken stad trainen, coachen en stimuleren we participatie in de hele organisatie. We herkennen kansen en jagen de participatie aan. Ook het belang van wijkgerichtheid houden we hierbij scherp in het oog. Goede participatie is een verantwoordelijkheid van ons allemaal.

En met trainingen en workshops investeren we ook in de stad: er is een opleidingsprogramma voor wijkraadsleden zodat zij hun wijkraadswerk goed kunnen uitvoeren.

Acties

1. Het trainingsaanbod participatie bouwen we uit tot het Rotterdams Leerprogramma Participatie.

Resultaat: Door een integraal programma aan te bieden, worden de deelnemers beter toegerust en beschikken ze over alle informatie op één overzichtelijke plek.

2. We breiden de brede en praktische

Rotterdammodule Meedenken Meedoen verder

uit. Daarbij staan actualiteit en doen wat nodig is voor de wijk voorop.

Resultaat: Ambtenaren hebben met deze opleiding een goede basis, volgens de Rotterdamse standaard, om een weloverwogen en zorgvuldig Rotterdams participatietraject op te starten om zo beter samen te werken met de stad en wijk.

3. We gaan door met de samenwerking met de andere grote steden in de leergang Democratisch Vakmanschap.

Rotterdamse ambtenaren doen mee aan de leergang en we leiden Rotterdamse ambtenaren op tot trainer.

Resultaat: Ambtenaren hebben beter zicht op het totale speelveld van het democratisch werken en kunnen hierdoor betere en weloverwogen keuzes maken.

4. We sluiten aan bij andere trainingen binnen de gemeente.

Zoals Factor C, Rotterdamse Standaard voor Projectmatig Werken, Strategisch Omgevingsmanagement (SOM) en ABCD-training. We doen dit al lerende door te reflecteren.

Resultaat: Door deze in gezamenlijkheid tot je te nemen, ben je beter in staat het geheel te overzien en de afzonderlijke onderdelen te onderscheiden. Daarnaast versterken de verschillende trainingen en werkwijzen elkaar.

5. In het opleidingsprogramma Wijk aan Zet zorgen we voor een leeraanbod dat aansluit bij de vraag van de wijkraadsleden.

Dit aanbod bestaat uit competentiewerkshops, inhoudelijke trainingen, een leernetwerk en samenwerkingssessies.

Resultaat: De wijkraadsleden zijn goed toegerust om het wijkraadswerk in de praktijk te brengen door bewoners te leren betrekken en bereiken.

6. Participatie “on top of mind”: we helpen de organisatie kansen herkennen om meer samen te werken met de Rotterdammer en zetten in op meer promotie van participatie door management en directie van onze organisatie. Dit is een structureel onderdeel vanuit het advieswerk vanuit Betrokken stad. Deze acties zijn een belangrijk deel van de missie van afdeling Participatie & Verkiezingen. De komende jaren wordt gebouwd aan een betere zichtbaarheid en profilering van dit team dat concernbreed de trekker is van Betrokken stad.

Resultaat: Inzet van participatie bij (stedelijke) opgaven en beleid wordt een vanzelfsprekend onderdeel van ons werk.

7. We activeren het participatienetwerk in de wijken
En de clusters door het organiseren van kennissessies. In ieder cluster gaan we werken met ambassadeurs en breiden de groep van collega's met kennis en kunde van participatie verder uit.

Resultaat: We leren van elkaar en weten wat er speelt.

8. Het naslagwerk de Grote Participatie Samenvatting (GPS) brengen we goed en breder onder de aandacht. Zoals binnen als buiten de organisatie. We nemen het op in relevante trainingen. We maken er ook een aantrekkelijke compacte en handzame versie van.

Resultaat: De GPS als basisleidraad zorgt ervoor dat eenieder op gelijke informatiehoogte is. En dat iedereen over dezelfde basiskennis beschikt.

Bron: Rhalda Jansen

Betere dienstverlening aan en ondersteuning van initiatiefrijke Rotterdammers

In het collegeprogramma is ruim aandacht voor het stimuleren, waarderen en faciliteren van initiatieven van Rotterdammers. Binnen de portefeuille Bestuur is bijvoorbeeld de volgende ambitie opgenomen 'We omarmen initiatieven van anderen als deze bijdragen aan een veilige, groene en sociale stad'. Daarnaast is vanuit de dienstverlening de ambitie opgenomen 'We blijven werken aan eenvoudige formulieren en een één-loketgedachte'.

Met het programma Rotterdam Regelt bouwen we aan één ingang voor alle initiatieven op Mijn Rotterdam met een registratiesysteem om initiatieven te volgen en begeleiden binnen de organisatie. Met deze ene ingang streven we naar minder loketten en regelingen. Als een initiatief eenmaal is aangemeld bij de gemeente, zorgt het initiatieventeam dat we daarvoor als gemeente openstaan en in gesprek gaan. Het initiatief zelf is het uitgangspunt; wij kijken zo breed mogelijk naar wat kan. Initiatieven behandelen we integraal. Het is pas gelukt als een Rotterdammer (inwoner én ondernemer) die wil initiëren of participeren makkelijk de weg vindt, snel persoonlijk contact heeft en tijdig een antwoord krijgt. Dit kan ook betekenen dat iets niet mogelijk is met ondersteuning van de gemeente. Initiatieven die niet binnen een bestaand instrument passen worden afgehandeld door het initiatieventeam. Initiatieven die binnen Right 2 Challenge, Bewonersinitiatief, CityLab010 of een ander instrument vallen worden intern doorgezet. Het stimuleren en vooruitbrengen van initiatieven vraagt organisatiebreed een verandering in houding en gedrag, het wegnemen van belemmeringen in de uitvoering, het versterken van onderlinge netwerken en de nodige capaciteit én daarmee prioriteit van de ambtelijke organisatie.

Resultaat: Initiatiefrijke Rotterdammers voelen zich beter gehoord, hebben meer vertrouwen in de gemeente, weten waar ze terecht kunnen en maken samen met de gemeente de stad veiliger, groener, socialer en leuker.

Doorontwikkeling Right 2 Challenge

Right 2 Challenge (R2C) geeft Rotterdammers de mogelijkheid beheer en andere taken (geheel of gedeeltelijk) van de gemeente over te nemen als zij denken het beter te kunnen voor hetzelfde budget. Het doel van R2C is meer zeggenschap geven aan de

Rotterdammers en samen met de gemeente aan een betere stad te bouwen. Samenwerking staat daarbij centraal. Door kennis, ervaring en expertise samen te brengen, wordt het beste resultaat bereikt. Right 2 Challenge staat voor de derde keer in het coalitieakkoord en komt daarmee in een andere fase. De komende jaren zetten we in op het doorontwikkelen van Right 2 Challenge. Dit gaan we doen door het instrument verder te professionaliseren en beter te positioneren binnen de gemeente. Daarbij gaat het om: de juridische basis, aansluiting bestaande organisatiestructuur, steviger mandaat en grotere bekendheid. Voor het vergroten van de bekendheid van het instrument gaat we beter communiceren over de mogelijkheden en de beschikbare bedragen. Dit doen we aan de hand van voorbeelden van mogelijke challenges onder de noemer "Challenges in de etalage."

Resultaat: De gemeente wordt beter in het realiseren van challenges en andere complexe initiatieven, waardoor de talenten van initiatiefnemers de ruimte krijgen. Het aantal gerealiseerde challenges en initiatieven neemt toe.

Doorontwikkelen Right 2 Cooperate

Op het gebied van Right 2 Cooperate zijn twee mogelijkheden opgezet. Een organisatiebreed spoor dat vergelijkbaar is met de aanpak van Right 2 Challenge. Alleen nog meer gericht op samenwerking. En een specifiek spoor binnen de welzijnsopdracht. Waarbij gebruik gemaakt wordt van de bestaande netwerken in een wijk om gezamenlijk met de aanwezige partners een specifieke doelstelling op het gebied van welzijn op te pakken. Hierbij kan het initiatief vanuit initiatiefnemers komen of vanuit de welzijnspartij. Deze aanpak is geïnspireerd op de klimaattafels en klimaatdeals. Het gezamenlijk met bestaande netwerken werken aan (urgente) welzijnsthema's lijkt erg veelbelovend. Als de resultaten goed zijn, zal de stedelijke aanpak hierop aangepast worden.

Resultaat: Right 2 Cooperate groeit door van een experiment naar een professioneel instrument. De uitvoering van welzijnswerk en gemeentelijke taken, vindt steeds vaker plaats in samenwerking met lokale partners. Door elkaars kennis, ervaring en netwerken te delen en met elkaar te verbinden worden betere resultaten behaald.

Doorontwikkelen Citylab010

CityLab010 is een ondersteuningsprogramma dat innovatieve oplossingen van Rotterdammers, maatschappelijke organisaties en ondernemers faciliteert die de stad veiliger, groener en socialer maken. Ook, of juist, voor problemen in de stad waar gemeentelijk beleid nog geen antwoord op heeft. Dit doen we met een startbudget én ondersteuning doormiddel van coaching, kennis en een netwerk van maatschappelijke partners, zoals Greenchoice, Hogeschool Rotterdam en de Rabobank.

De ingediende aanvragen die uit dit ondersteuningsprogramma voortkomen worden door een Stadsjury beoordeeld. Deze Stadsjury bestaat uit twaalf leden waarvan qua profiel in 2023 nog meer wordt ingezet op diversiteit. Rotterdammers met een verscheidenheid aan achtergronden wat betreft opleiding, inkomen, geslacht, afkomstig uit de Rotterdamse wijken. Zij beslissen welke initiatieven van start gaan met een startbudget. Vanaf 2023 zal CityLab010 zich nadrukkelijker als start-up programma voor vernieuwende projecten met een maatschappelijke impact van (beginnend) professionals positioneren.

Resultaat: Citylab010 faciliteert de overgang van ideeënfase naar pilotfase en helpt nog meer initiatiefnemers hun droom voor de stad te realiseren. Elk jaar worden enkele tientallen startbudgetten uitgekeerd voor maatschappelijke vernieuwing binnen een jaarlijks budget van € 1.000.000.

De doorontwikkeling van de nieuwe regeling Bewonersinitiatieven

Een bewonersinitiatief start met een idee en gaat om vrijwillig ondernomen activiteiten van bewoners om de sociale samenhang en leefbaarheid in de wijk te vergroten. Bewonersinitiatieven kunnen over alle aspecten in de wijk gaan, van een groenere straat tot het in beweging krijgen van ouderen, een cultureel festival of een lampionnenoptocht voor kinderen. Voor deze initiatieven kunnen bewoners subsidie aanvragen. Met Wijk aan Zet zijn we een nieuwe weg ingeslagen om bewoners meer zeggenschap te geven in de wijk. Dit is een groeiproces, waarin we telkens waar nodig stappen zetten. In 2022 is een onderscheid gemaakt tussen kleine initiatieven (tot en met € 2.500) en grote initiatieven (vanaf € 2.500 t/m € 20.000). Kleine initiatieven worden snel en laagdrempelig binnen enkele weken door de wijkmanager afgehandeld. Dit loopt tot tevredenheid en wordt in 2023 gecontinueerd. Voor grote initiatieven waren er in 2022 twee stemrondes voor bewoners. Uit een evaluatieonderzoek door OBI naar de bewonersinitiatieven en signalen van wijkraden, Opzoemer Mee en initiatiefnemers blijkt dat het stemmen een remmende werking heeft op de ontwikkeling van bewonersinitiatieven. In de loop van 2023 worden de verbeteringen doorgevoerd in de nadere regels bewonersinitiatieven op basis van het advies van de werkgroep

Resultaat: Op jaarbasis worden circa 2.000 bewonersinitiatieven mogelijk gemaakt binnen een budget van € 3.500.000. Dit is een laagdrempelige manier voor actieve bewoners bij te dragen aan de ontwikkeling van hun wijk.

Tot slot

We kijken er naar uit om komende jaren samen met gemeente, bestuur, bewoners en ondernemers onze schouders te zetten onder de Betrokken stad en daarmee bij te dragen aan het vertrouwen in de overheid. Naast dit plan van aanpak voor de

komende vier jaar rapporteren we elk jaar de voortgang, blikken we vooruit op het komende jaar en willen we vooral inspireren. We laten ook Rotterdammers zelf aan het woord om te vertellen over hun ervaringen in de wijk.

